

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru fondarea Parcului
Național „Nistrul de Jos” și modificarea Legii nr. 1538/1998
privind fondul ariilor naturale protejate de stat**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” și modificarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat.

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul mediului

Iuliana Cantaragiu

Ministrul justiției

Sergiu Litvinenco

Ministrul finanțelor

Dumitru Budianschi

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” și modificarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat

În scopul conservării spațiului geografic terestru și/sau acvatic reprezentativ cu diferite peisaje și complexe naturale, specii de plante și animale autohtone de importanță națională și internațională, destinat utilizării în scop științific, recreativ, economic, cultural, instructiv și educativ,

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Art. 1. – Se fondează Parcul Național „Nistrul de Jos”, pe o suprafață de 61883,99 ha, în hotarele administrativ-teritoriale ale localităților: s. Chițcani, Merenești și Zahorna (1229 ha), s. Cîrnățeni (1636 ha), s. Copanca (2943 ha), s. Cremenciug (2299 ha), s. Grădinița, Leuntea și Valea Verde (2417 ha), s. Plop-Știubei (3300 ha) din raionul Căușeni; s. Cioburciu (6049 ha), s. Crocmaz (3200 ha), s. Olănești (3453 ha), s. Palanca (3838,71 ha), s. Purcari și Vișoara (4262,62 ha), s. Răscăieți și Răscăieții Noi (4288 ha), s. Talmaza (11148,66 ha), s. Tudora (2446 ha) din raionul Ștefan Vodă; și în hotarele localităților unităților administrativ-teritoriale din stînga Nistrului: s. Cioburciu (2040 ha), s. Corotna (1648 ha), s. Hlinaia (3085 ha), s. Nezavertailovca (2601 ha) din raionul Slobozia.

Art. 2. – Parcul Național „Nistrul de Jos” se subordonează autorității administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale și se finanțează de la bugetul de stat și din alte surse neinterzise de legislație.

Art. 3. – Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 66-68, art. 442), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 31, prima propoziție va avea următorul cuprins: „Parcul național are statut de instituție publică.”

2. La articolul 36, cuvintele „de autoritatea ierarhic superioară” se exclud.

3. Anexa nr. 2 se completează cu poziția 2 cu următorul cuprins:

„2	Nistrul de Jos	61883,99	Întreprinderea pentru silvicultură Tighina: ocolul silvic Talmaza, ocolul silvic Olănești, ocolul silvic Căușeni	Autoritățile administrației publice centrale și locale;
----	----------------	----------	--	---

		<p>Satele Chițcani, Merenești, Zahorna, Cîrnățeni, Copanca, Cremenciug, Grădinița, Leuntea, Valea Verde și Plop-Știubei din raionul Căușeni</p> <p>Satele Cioburciu, Crocmaz, Olănești, Palanca, Purcari, Viișoara, Răscăieți, Răscăieții Noi, Talmaza și Tudora din raionul Ștefan Vodă</p> <p>Satele Cioburciu, Corotna, Hlinaia și Nezavertailovca din raionul Slobozia</p>	persoane fizice și juridice”.
--	--	--	-------------------------------

Art. 4. – În termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul:

a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege și va asigura elaborarea și aprobarea Regulamentului de funcționare a Parcului Național „Nistrul de Jos”;

b) va dispune autorităților administrației publice centrale de specialitate și structurilor organizaționale din sfera lor de competență elaborarea și aprobarea actelor normative necesare pentru implementarea prezentei legi.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul de lege privind fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” și pentru modificarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat.

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Ministerul Mediului (*în continuare* – Ministerul) în calitate sa de subiect cu drept de inițiativă legislativă a elaborat proiectul actului normativ pentru fondarea celui de-al doilea parc național – arie protejată, în scopul completării cadrului legislativ de reglementare specific ariilor naturale protejate de stat.

Folosirea excesivă a bogăției naturale (lemn, fauna sălbatică, irigare, etc) din lunca inundată a Nistrului inferior a condus la inițiativa localnicilor de a opri atitudinea distrugătoare față de patrimoniul natural. Pentru prima în Moldova inițiativa creării parcului național „Nistrul de Jos” a fost lansată de autoritățile locale.¹

Totul porni de la un demers al primăriei satului Talmaza din septembrie 1995 către Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova de a acorda bălții nistrene de la Talmaza un statut de zonă protejată de stat, în care ar fi reglementat vânatul și tăierile în pădurile seculare din zona Nistrului inferior, unde ar fi protejată și albia veche a fluviului Nistru - „Nistrul Chior”. Guvernul susținea inițiativa primăriei Talmaza de a crea o rezervație naturală de însemnătate republicană în bazinul acvatic și al pădurilor de pe suprafața viitorului parc național „Nistrul de Jos”.

Urmare a acestei susțineri încurajatoare, pe de o parte a trezit interesul specialiștilor față de regiunea dată, căreia până la momentul respectiv nu i s-a acordat nici o atenție, iar pe de altă parte inițiativa de conservare a diversității biologice din lunca Nistrului de la Talmaza, a provocat nedumerire și a scandalizat Agenția de Stat pentru Silvicultură „Moldsilva” și Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Moldova, cel mai probabil din cauza efectelor ireversibile asupra profiturilor urmărite în urma exploatarea resurselor naturale.

Pentru elaborarea propunerii de proiect privind crearea parcului național a fost instituit un consorțiu mare de organizații neguvernamentale de mediu. Responsabil pentru elaborarea propunerilor a fost un colectiv creativ, format din 56 de savanți din cadrul Academiei de Științe și alte instituții științifice, specialiști și reprezentanți ai organismelor internaționale, organizațiilor neguvernamentale din Moldova, inclusiv din regiunea transnistreană. Proiectul a fost discutat amănunțit cu autoritățile locale din teritoriu, cu liderii rurali, precum și în cadrul celei de-a doua conferințe internaționale „Conservarea biodiversității bazinului Nistru”², desfășurată la Talmaza pe 07-09 octombrie 1999, la care au participat oameni de știință și specialiști din Moldova, România, Ucraina, Rusia, Franța, Misiunea OSCE în Moldova.

Scopul creării parcului național urmărește crearea unui nou tip de relații cu natura și include (dar nu exclud) omul și rolul lui în arealul zonei ocrotite. Instituirea regimului de ocrotire prezumă

¹ https://www.eco-tiras.org/books/conferinta_tiraspol_2018.pdf

² http://www.bioticamoldova.org/library/dnes99_md.htm

transformarea zona Nistrului inferior, într-o zonă care servește oamenilor și le permite să obțină activități largi de la care ar avea câștig suplimentar, atrăgând investiții solide.

Propunerea de proiect a fost aprobată de Comitetul Internațional de experți al Fondului Ecologic Global. În aprilie 2002 a fost încheiat Acordul de oferire a grantului între Banca Mondială și Societatea Ecologică „Biotica”. Altfel spus, în anul 2002, structuri naționale/internaționale și alți donatori erau gata să finanțeze pentru fondarea Parcului Național „Nistrul de Jos” o sumă totală de 2262,3 mil. de dolari americani.

În aprilie 2004, Consiliul Raional Ștefan- Vodă, în ședința sa extraordinară a examinat subiectul „Cu privire la crearea Parcului Național „Nistrul de Jos”. În consecință s-a adoptat în unanimitate decizia de susținere a inițiativei administrațiilor publice locale de nivelul I de creare a parcului național „Nistrul de Jos”, fapt ce prezuma asigurarea conservării patrimoniului biologic natural și catalizator în dezvoltarea durabilă a unităților administrative teritoriale Talmaza, Cioburciu, Răscăieți, Purcari, Olănești, Crocmaz, Tudora, Palanca, Popeasca. Concomitent se solicită Guvernului, în comun cu autoritățile publice de specialitate, să elaboreze și să prezinte Parlamentului proiectul actului legislativ privind crearea Parcului Național „Nistru de Jos”.

Între timp 35 de experți din diferite domenii ale științei în o perioadă de 4 ani au realizat un volum extrem de mare de lucrări întru pregătirea documentelor cu privire la crearea parcului.

Tabăra de oponenți din centrul țării și cei locali, sub motivul că n-au unde valorifica masa lemnoasă, sau vânătorii din Chișinău că nu au unde vâna și că raionul este suprapopulat de șacali, mistreți și vulpi, au făcut tot posibilul să fie respinsă și discreditată însemnătatea parcului național pentru regiunea inferioară a Nistrului, ignorând părerea savanților din țară, avizul Academiei de Științe referitor la proiectul argumentării științifice despre necesitatea creării parcului național, opinia și avizul experților internaționali, care au vizitat această regiune, fapte ce au condus ca până în prezent să nu figureze în ordinea de zi a ședințelor Guvernului.

Prin urmare decizia Băncii Mondiale de a suspenda finanțarea proiectul creării Parcului Național „Nistrul de Jos” și reabilitarea albiei vechi „Nistrul Chior” a avut consecințe negative pe termen lung pentru țară, în mare măsură complicând și influențând indirect, finanțarea ulterioară a proiectelor de protecție a mediului înconjurător, atât din partea Fondului Ecologic Global, cât și din partea altor donatori internaționali. Astfel, oponenții Parcului Național au reușit ca acest obiect să fie scos de pe ordinea de zi pentru multă vreme.

Parcul național și Zona Ramsar „Nistrul de Jos”, documentele cărora nu sunt însușite și nici citite de oponenți, au servit temei de dezinformare a populației băștinașe, precum că regulile de funcționare ale parcului vor limita toate activitățile, fapt contestat deopotrivă. Datorită prezenței titlului de Zonă Umedă, înregistrată de Convenția de la Ramsar donatorii internaționali prezintă granturi pentru activitățile de îmbunătățire a naturii și a infrastructurii sociale din zonă.

Astfel, până la etapa de elaborare a proiectului de lege pentru fondarea parcului național „Nistrul de Jos”, cu susținerea Guvernului Austriei, prin intermediul proiectului de grant „Măsurile de adaptare și reziliență la schimbările climatice și dezvoltarea instituțională în Zona Ramsar „Nistrul de Jos”, implementat de Societatea Ecologică „Biotica” și Asociația Obștească „Eco Contact”, au fost (i) desfășurate repetat și reactualizate lucrări de cercetare și studiere a biodiversității, altor componente de mediu ale ecosistemului acvatic din zona inferioară a fluviului Nistru, în scopul elaborării argumentării științifice pentru fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” (*în continuare* – PNNJ); (ii) au fost facilitate activități de consultări publice în localitățile incluse în cadrul PNNJ; (iii) au fost consolidate cunoștințele și capacitățile administrației publice locale (*în continuare* – APL) în scopul exprimării

acordului/deciziilor Consiliilor locale pentru crearea PNNJ și implicarea acestora în administrarea comună a ariei protejate; (iv) au fost efectuate delimitări teritoriale, cu implicarea responsabililor din cadrul APL, în scopul zonării viitorului parc național și determinării suprafeței teritoriale a PNNJ.

În scopul monitorizării implementării proiectului pentru asigurarea satisfacerii cerințelor donatorului și beneficiarului, altor părți interesate a fost constituit, prin Ordinul ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului nr. 170 din 17.07.2018, Comitetul de supraveghere a activităților proiectului menționat, care în organizarea lucrărilor sale a implicat persoane din cadrul Ministerului, Agenția „Moldsilva”, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, organizații obștești, reprezentanți ai Consiliilor raionale și primarii localităților incluse în teritoriul viitorului parc.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În contextul realizării angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova la tratatele internaționale³, îndeosebi pe domeniul conservării biodiversității, privind protecția resurselor naturale și ecosistemelor naturale, precum este zona umedă din partea inferioară a fluviului Nistru, definită ca zonă de importanță internațională⁴, în calitatea sa de Parte ale angajamentelor care reies din aceste documente internaționale, Ministerul propune prin intervenția legislativă realizarea a celei de-a 11-a țintă⁵ din Țintele Aichi pentru Biodiversitate⁶, recunoscute la cea de-a X-a reuniune a Părților Convenției privind Diversitatea Biologică și aprobate prin Decizia COP 10/X/2.

Astfel, în legislația națională transpunerea necesității conformării și implementării angajamentelor menționate, prin extinderea și managementul durabil al ariilor naturale protejate de stat, în consecință fondarea PNNJ sunt prevăzute în următoarele documente normative:

- Acțiunea 15.2.2. „Fondarea Parcului național „Nistrul de Jos”” din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021;
- Acțiunea nr. 82 „Crearea Parcului național „Nistrul de Jos” și instituirea regimului special pentru ecosistemele de valoare și pădurile naturale vechi” din Planul de acțiuni al Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 301/2014.

Proiectul a fost elaborat pentru asigurarea măsurilor de conservare, protecție și gestionare durabilă a ecosistemelor din zona viitorului parc național în contextul impactului major antropogen și lipsa unui cadru instituțional adecvat care ar permite desfășurarea unor programe de revitalizare și dezvoltare a zonei date atât sub aspect economic, turistic, cât și sub aspect cultural, științific și de cercetare.

Ponderea relativ redusă a ariilor naturale protejate de stat nu asigură o conservare efectivă a diversității biologice, conform cerințelor convențiilor internaționale din domeniu.

Din punct de vedere științific, extinderea la scară națională a rețelei de arii naturale protejate până la 10% din teritoriu poate asigura protecția a circa 50% din totalul de specii care reflectă diversitatea biologică a ecosistemelor naturale.

³ Convenția asupra zonelor umede de importanță internațională în special ca habitat al păsărilor acvatice, încheiată la Ramsar la 2 februarie 1971, ratificată prin HP nr. 504-XIV din 14.07.1999; Convenția privind diversitatea biologică (Rio de Janeiro, 5 iunie 1992), ratificată prin HP nr. 1546-XII din 23.06.1993;

⁴ <https://www.ramsar.org/news/republic-of-moldova-designates-lower-reaches-of-the-dniester>

⁵ „Până în 2020, cel puțin 17% din apele terestre și interioare și 10% din zonele de coastă și marine, în special zonele cu o importanță deosebită pentru biodiversitate și serviciile eco-sistemice, sunt conservate prin sisteme gestionate eficient și echitabil, reprezentative din punct de vedere ecologic și bine conectate ca arii protejate și alte măsuri eficiente de conservare bazate pe zone și integrate în peisaje mai largi și peisaje marine” este ținta care pune în realizare obiectivul strategic nr. 3 „ameliorarea stării biodiversității prin salvagardarea ecosistemelor, a speciilor și a diversității genetice”.

⁶ <https://www.cbd.int/sp/targets/>

Importanța ariilor naturale protejate de stat este determinată, inclusiv, de starea asociațiilor de plante și animale, de particularitățile landşaftului, substratului etc., fapt ce implică necesitatea evaluării periodice a stării acestora prin derularea permanentă a cercetărilor științifice în scopul reevaluării obiectelor protejate de stat.

Mai mult decât atât, fondarea Parcului național va contribui la asigurarea desfășurării cercetărilor științifice privind reproducerea, răspândirea, cultivarea/creșterea, aclimatizarea speciilor de plante și animale dispărute, critic periclitate, periclitare, vulnerabile, rare și nedeterminate de pe teritoriul Republicii Moldova.

În scopul asigurării protecției și conservării speciilor de plante și animale periclitare sau strict periclitare (pe cale de dispariție), sunt necesare măsuri eficiente privind creșterea calității ecosistemelor naturale și prevenirea fragmentării acestora, restabilirea și reabilitarea ecosistemelor degradate și a coridoarelor ecologice importante, fortificarea cadrului instituțional în domeniu și sporirea responsabilității autorităților publice centrale și locale în acest sens, dezvoltarea cooperării intersectoriale pentru protecția și folosirea rațională a resurselor naturale, etc.

Zona umedă de importanță internațională „Nistrul de Jos”, a fost inclusă la data de 20.08.2003 cu nr. 1316 (3MD003), în lista zonelor umede de importanță internațională a Convenției asupra zonelor umede de importanță internațională în special ca habitat al păsărilor acvatice. Suprafața zonei umede constituie cca 60 mii ha, fiind unica din perspectiva diversității de plante și animale.

Problema degradării resurselor naturale din zonă constituie provocarea de bază care se propune a fi soluționată prin intermediul fondării parcului național. Astfel, în perioada ultimilor ani, procesul de degradare a plantațiilor forestiere s-a intensificat din cauza reglării fluxului Nistrului, modificării condițiilor de umiditate, nivelul scăzut al apelor subterane și nivelului apei în albia veche.

În acest sens, potrivit datelor Biroului Național de Statistică, în perioada anilor 2016 – 2018, procesul de defrișarea a plantațiilor forestiere s-a intensificat. Este de menționat că cca 10 mii ha din terenurile incluse în zona umedă „Nistrul de Jos” constituie terenuri ale fondului silvic.

Ecosistemele naturale silvice și ierboase ocupă o suprafață relativ mică și sunt izolate, fiind înconjurare de terenuri arabile extinse și plantații artificiale.

Practicarea agriculturii ne-sustenabile a contribuit în mare măsură la degradarea vegetației de stepă. Sistemul de perdele forestiere de-a lungul apelor este slab conservat. Situația dată reduce considerabil schimbul genetic între populațiile izolate, mai ales la plantele și animalele rare care populează habitatele de stepă.

Potrivit Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, zona umedă Ramsar „Nistrul de Jos” nu deține statut de persoană juridică în vederea administrării acesteia, elaborarea și implementarea programelor privind protecția și conservarea ecosistemelor existente în zonă, dezvoltarea potențialului turistic, economic, inovativ, educațional, etc., respectiv, în lipsa unor soluții prompte în acest domeniu, ecosistemele unice vor fi supuse degradării ireversibile a ecosistemelor iar serviciile furnizate de acestea vor fi nevalorificate.

La moment, aria naturală protejată „Nistrul de Jos” se confruntă cu următoarele dificultăți în domeniul de administrare și protecție:

- capacitatea instituțională insuficientă pentru asigurarea măsurilor de gestionare eficientă , conservare și protecție;
- aria naturală nu dispune de structură instituțională, plan de monitoring iar regimul de protecție nu se respectă;

- insuficiența resurselor financiare necesare pentru gestionarea și protecția ariei naturale protejate și conservare a biodiversității;

- cuantumul mic al sancțiunilor și prejudiciului cauzat mediului, etc.

Respectiv, în vederea redresării situației create și asigurarea conservării biodiversității și ecosistemelor din zonă, se impune necesitatea fondării Parcului național „Nistrul de Jos”.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prezentul proiect nu prevede transpunerea în legislația națională a actelor Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Zona umedă Ramsar este localizată în partea fluviului Nistru inferior - „Nistru de Jos”, partea extremă sud-estică a țării, amplasată pe ambele maluri ale fluviului Nistrului, cuprinzând raioanele Slobozia, Ștefan - Vodă, Căușeni pe o suprafață totală de 60638 ha, fiind unica din perspectiva diversității de plante și animale, care prin habitatele fluviale susțin o serie de specii de păsări și pești pe cale de dispariție și amenințate, care mai au și o importanță arheologică excepțională.

Proiectul prevede fondarea Parcului național „Nistrul de Jos”, fapt ce implică, inclusiv, atribuirea statutului de persoană juridică care va permite, ulterior, aplicarea unor măsuri eficiente de administrare în vederea conservării și protecției ecosistemelor vulnerabile din zona dată.

Parcul național „Nistrul de Jos”, se va afla în subordinea autorității administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale.

Beneficiarii direcți sunt cele 20 localități din satele Chițcani, Merenești, Zahorna, Cîmățeni, Copanca, Cremenciug, Grădinița, Leuntea, Valea Verde și Plop-Știubei din raionul Căușeni și satele Cioburciu, Crocmaz, Olănești, Palanca, Purcari, Viișoara, Răscăieți, Răscăieții Noi, Talmaza și Tudora din raionul Ștefan-Vodă.

De asemenea, viitorul Parc național „Nistrul de Jos” va cuprinde 4 localități din unitatea administrativ-teritorială din stânga Nistrului din satele Cioburciu, Corotna, Hlinaia și Nezavertailovca din raionul Slobozia.

Crearea ariei naturale protejate presupune elaborarea și aprobarea ulterioară a unui plan de management cu includerea acțiunilor concrete privind revitalizarea ecosistemelor degradate, stoparea pierderii biodiversității și crearea condițiilor de creștere și reproducere a speciilor periclitate și strict periclitare, reabilitarea pășunilor și a pajiștilor, etc.

Prin fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” și instituirea regimului de arie protejată vor fi soluționate aspectele ce țin de utilizarea irațională și ilegală a resurselor naturale, în condițiile în care, instituția nou creată va dispune de serviciu de pază menit să asigure prevenirea și contracararea acțiunilor cu impact negativ asupra mediului.

Parcul național „Nistrul de Jos” este structurat în 4 zone funcționale cu regim juridic distinct:

- Zona A de protecție integrală, care include terenuri destinate restabilirii complexelor naturale din parc, protejării monumentelor istorico-culturale și arheologice și în care este interzisă orice activitate recreativă și economică. În această zonă, se efectuează numai cercetări științifice conform unui program aprobat de consiliul științific al parcului și coordonat cu autoritatea centrală pentru protecția mediului și resurselor naturale. Altor programe specifice, de cercetare a obiectivelor de patrimoniu cultural vor fi coordonate obligatoriu cu Ministerul Culturii.

▪ Zona B de recreație, în care sunt asigurate condiții pentru vizitarea locurilor pitorești ale parcului și pentru agrement de scurtă durată. În Zona B se pot regăsi cărări turistice, adăposturi pentru timp nefavorabil, locuri pentru ruguri, rezerve de combustibil, puncte de observație, obiecte sanitare, indicatoare, panouri de avertisment, scheme ale amplasamentului obiectelor naturale, cultural-istorice și de deservire socială. În această zonă se efectuează, după caz, lucrări silvice pentru păstrarea și restabilirea peisajelor geografice.

▪ Zona C de recreație, destinată unui agrement de lungă durată. În această zonă se permite amplasarea de campinguri, hoteluri, moteluri, poiene pentru bivouacuri, baze turistice, birouri de excursii, centre informaționale, unități de alimentație publică, comerciale și de asistență socio-culturală.

▪ Zona D economică, unde derulează activități economice care nu contravin regimului parcului național, și anume: cultivarea plantelor agricole tradiționale pentru zona dată, folosindu-se metode biologice de combatere a dăunătorilor, aplicându-se îngrășăminte și chimicale în strictă conformitate cu normele tehnologice și cu regulile de securitate sanitară; funcționarea diferitelor unități în baza utilizării tehnologiilor nepoluante, cu respectarea condițiilor de protecție a mediului.

Este de menționat că localitățile și terenurile proprietate privată a localnicilor din zonă sunt incluse în zona funcțională C și D.

Pentru consultarea hărții zonale a viitorului parc, se recomandă examinarea documentației de analiză a impactului de reglementare a proiectului de lege, disponibilă pe pagina web a portalului guvernamental: www.particip.gov.md

Drepturile și obligațiile autorităților publice, odată cu adoptarea Legii privind fondarea PNNJ, rămân aceleași, doar că se va completa lista de arii protejate și, respectiv, se va mări suprafața ariilor protejate de pe teritoriul țării.

5. Fundamentarea economica-financiară

Potrivit art. 90 al Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat 1538/1998, Parcul național „Nistrul de Jos”, se va afla în subordinea autorității administrației publice centrale pentru protecția mediului și administrarea resurselor naturale și va fi finanțat de la bugetul de stat și alte surse neinterzise de legislație.

Costurile necesare procesului de creare/fondare a Parcului național „Nistrul de Jos” au fost inițial planificate și indicate în valoare totală de 95,27 mii lei, în Strategia privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020 și în Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 274/2015, care deja este expirată.

De asemenea, în pct. 82 al Planului de acțiuni al *Strategiei de mediu* pentru anii 2014-2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 301/2014, și care este în vigoare, la fel, sunt stabilite surse financiare în sumă de 2105,6 mii lei pentru crearea Parcului național „Nistrul de Jos”, inclusiv pentru crearea Rezervației Biosferei „Prutul de Jos”. Ultima, a fost fondată prin Legea nr. 132 din 13.07.2018 și pentru care Regulamentul de funcționare al Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 122/2021.

Pentru crearea Rezervației Biosferei „Prutul de Jos” au fost alocate resurse financiare externe prin Programul Operațional Comun de dezvoltare tripartită (România-Republica Moldova-Ucraina) a zonei „Delta Dunării – Prutul de Jos”, care s-au finalizat prin consolidarea sediului administrativ din s. Slobozia Mare, raionul Cahul, alte lucrări de zonare și delimitare teritorială, fără a fi necesară

obținerea mijloacelor financiare în baza limitelor prevăzute în documentele de politici menționate mai sus.

Totodată, cheltuielile în procesul activităților de pregătire pentru fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” care au fost desfășurate până în prezent, s-au efectuat din surse externe de finanțare, oferite printr-un grant Republicii Moldova de către Guvernul Austriei, în scopul susținerii creării Parcului național „Nistrul de Jos” și pentru sporirea conștientizării populației privind oportunitățile de dezvoltare din zonă, prin finanțarea proiectului „Măsuri de adaptare și reziliență la schimbările climatice și dezvoltarea instituțională în Zona Ramsar „Nistrul de Jos””. Prin implementarea proiectului, au fost facilitate activități de consultări publice în localitățile din incluse în cadrul Parcului național „Nistrul de Jos”, elaborarea actelor normative locale pentru exprimarea acordului la crearea Parcului național „Nistrul de Jos” și consolidarea capacităților administrației publice locale în administrarea ariei protejate, fiind oferite surse financiare în valoare totală de 700 mii lei.

Luând în considerație că unele procese premergătoare creării fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” au fost acoperite din surse externe, menționate deja, iar suma indicată în Strategia de mediu este prevăzută/planificată pentru fondarea a două arii protejate, din care una este Rezervația Biosferei „Prutul de Jos”, care este deja creată și în funcțiune, fără a fi alocate până în prezent pentru fondare surse financiare de la bugetul de stat, se consideră oportun ca suma de 2105,6 mii lei să fie alocată în totalitate pentru fondarea Parcului național „Nistrul de Jos”.

Cheltuieli de fondare și de ulterioară administrare a Parcului național „Nistrul de Jos” au fost propuse de minister, inclusiv pentru a fi incluse la aprobarea Cadrului Bugetar pe Termen Mediu 2022-2024 pentru planificarea proiectului bugetului de stat pentru anul 2022. Legea bugetului de stat pentru anul 2022 nr. 205/2021 în anexa nr. 3 la cheltuielile aprobate pentru Ministerul Mediului, prevede la capitolul „protecția și conservarea biodiversității” sumă de 17668,9 mii lei, dintre care 2000,0 mii lei sunt pentru fondarea Parcului național „Nistrul de Jos”, de altfel sumă acceptată de Ministerul Finanțelor (aviz nr. 09/2-09/2647 din 02.11.2021) pentru implementarea proiectului de act normativ, începând cu anul 2023 și ulterior anii 2024-2025 (suma de 9245,2 mii lei pentru fiecare an).

În temeiul art. 20 alin. (2) din Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat prevede că în cazul când în componența parcului național se includ terenuri private, titularilor funciari li se propun terenuri similare sau o compensație bănească, iar cheltuielile aferente reorientării gospodăririi terenurilor private, precum și veniturile ratate vor fi reparate de stat.

În prezent, conform art. 5 alin. (1), lit. f), lit. m) și lit. q) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, se consideră de utilitate publică lucrările privind (i) instalațiile pentru protecția mediului; (ii) salvarea, protejarea și punerea în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, precum și a parcurilor naționale, rezervațiilor naturale și a monumentelor naturii; (iii) salvarea, protejarea și asigurarea reproducerii speciilor de plante, de animale, tuturor reprezentanților naturii vii, aflate pe cale de dispariție.

În context, veniturile ratate și reparate de stat în caz de expropriere a terenurilor private vor fi efectuate în conformitate cu Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului; Legea nr. 488/1999 și cadrul normativ de implementare a acestor dispoziții specifice (Hotărârea Guvernului nr. 660/2006 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice a obiectului exproprierii).

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Crearea/constituirea ariei naturale protejate presupune aprobarea proiectului de Lege privind fondarea PNNJ cu modificarea art. 31 și completarea Anexei nr. 2 din Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, cu denumirea parcului, suprafața totală, amplasamentele și deținătorii de terenuri din perimetrul acestuia.

Ulterior va fi necesar de elaborat și aprobat Regulamentul de funcționare a Parcului național „Nistrul de Jos” și completarea Anexei nr. 5 la Hotărârea Guvernului nr. 145/2021 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Mediului

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Au fost organizate consultări publice în localitățile de pe malul drept al râului Nistru – raionul Căușeni (satele Plop-Știubei, Grădinița, Copanca, Câmățeni), raionul Ștefan - Vodă (localitățile Popeasca, Talmaza, Cioburciu, Crocmaz, Olănești, Răscăieți, Purcari, Palanca, Tudora), care sunt incluse în componența Parcului național „Nistrul de Jos”.

Consultarea grupurilor interesate a avut loc în perioada iunie 2019 – iunie 2020 prin organizarea adunării generale a localităților. În fiecare localitate s-au efectuat minimum câte 2 consultări și adunări generale. Ca rezultat al acestor consultări publice au fost întocmite procese verbale a adunării generale a localității.

S-au consultat cu publicul și ulterior aprobat Deciziile Consiliilor locale din toate localități vizate privind acceptarea creării Parcului național, inclusiv Deciziile Consiliilor Raionale Căușeni și Ștefan - Vodă (copiile la procesele verbale, deciziile Consiliilor locale sunt parte componentă a dosarului de promovare a proiectului de act normativ). Părțile interesate au fost informate despre beneficiile creării pe teritoriul localității a Parcului național „Nistrul de Jos”, modul de administrare a acestuia, precum și regulile/restricțiile pentru anumite zone din cadrul Parcului național.

Atragem atenția asupra faptului că în cadrul consultărilor publice au fost prezenți și agenți economici, acest subiect fiind discutat la ședinței Comisiei pentru agricultură, industrie, ecologie, construcții, drumuri, transport și dezvoltarea teritoriului a Consiliului raional Ștefan - Vodă, unde au fost invitați agenții economici din aceste localități, iar ulterior au fost organizate consultări publice la nivelul raional, în care, de asemenea, au fost invitați locuitori, agenți economici, șefi de întreprinderi municipale pentru a-și expune opinia asupra subiectului discutat.

Totodată, în cadrul consultărilor au fost explicate detaliat toate aspectele ce se referă la modalitatea de crearea și structura viitorului parc, inclusiv,

- zonele de management și regimul distinct al acestora;
- aspectele ce țin de oportunitățile de dezvoltare care pot fi accesate în cadrul unui parc național (dezvoltarea turismului ecologic, atragerea turiștilor în zona rurală, crearea pensiunilor rustice, crearea traseelor turistice, dezvoltarea agriculturii ecologice, dezvoltarea infrastructurii locale – drumuri, rețele de apeduct și canalizare, iluminare stradală, atragerea investițiilor în zonă, etc.);
- dezvoltarea antreprenorialului local (căsuțe de vacanță, campinguri, servicii de alimentație publică, etc).

Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege pentru fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” a fost publicat pe pagina web al ministerului la compartimentul Transparența decizională/Anunțuri de inițiere a elaborării deciziilor, pe data de 09.06.2020,

link: <https://madr.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-ini%C8%9Biere-elabor%C4%83rii-proiectului-de-hot%C4%83r%C3%A2re-parlamentului-privind-fondarea>.

Pentru obținerea avizului consultativ asupra impactului economico-financiar a proiectului de fondare a parcului național și asupra documentației de analiză a impactului de reglementare asupra proiectului de lege, Ministerul Finanțelor a transmis în data de 30.11.2020 avizul nr. 09/2-09/10011, inclusiv conform cerințelor Cancelariei de Stat expuse în demersurile nr. 08-78-565-3712 din 19.05.2021 și nr. 31-06-350-3841 din 24.05.2021, a fost obținut pe 02.11.2021, avizul consultativ pozitiv al Ministerului Finanțelor (nr. 09/2-09/2647).

Anunțul privind inițierea consultărilor publice a documentației de analiză a impactului de reglementare asupra proiectului a fost publicat pe pagina web al ministerului la compartimentul: Transparența decizională/Anunțuri de inițiere a elaborării deciziilor, pe data de 01.12.2020,

link: <https://madrn.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-2>

Documentația de analiză a impactului de reglementare asupra proiectului de lege pentru fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” a fost examinată în data de 23.02.2021, în cadrul ședinței (on-line) experților Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, cu obținerea avizului pozitiv.

Ulterior, în baza recomandărilor adresate de către experți și în contextul perfecționării și definitivării documentației de analiză de impact, a fost solicitat experților expunerea asupra proiectului de lege și documentației însoțitoare, în scopul promovării și aprobării a proiectului în modul prevăzut de legislație. Documentația definitivată, în data de 29.04.2021 a fost supusă consultărilor deja pe pagina web a portalului guvernamental: www.particip.gov.md

În context, în scopul obținerii punctului de vedere privind crearea parcului național de la mediului de afaceri din regiunile zonei de interes a proiectului, ministerul în 24.02.2021, a transmis solicitarea nr. 15-07/757, Consiliului economic pe lângă prim-ministru al Republicii Moldova, care până în prezent lipsește.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, pentru continuarea promovării proiectului de act normativ, conform etapelor de legiferare, proiectul de Lege privind fondarea Parcului național „Nistrul de Jos” și pentru modificarea Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, însoțit de documentația aferentă, a fost adresat Cancelariei de Stat pentru înregistrare și examinare în cadrul ședinței secretarilor generali ai ministerelor, care conform deciziilor luate în data de 25.11.2021 a fost remis spre avizare, expertiză juridică și anticorupție, atribuindu-se număr unic 541/MM/2021, inclusiv expus concomitent pentru examinare și consultare publică pe pagina web a portalului guvernamental: www.particip.gov.md

8. Constatările expertizei anticorupție/juridică/de compatibilitate, altora.

În rezultatul finalizării primului ciclu de avizare (25.11.2021-06.01.2022) și celui de al doilea (25.01.2022-03.02.2022), obiecțiile și propunerile (recomandările) autorităților participante în procesul de avizare (cca 37 avize) asociații obștești (2 avize) și alt public interesat (2 comentarii), exprimate inclusiv prin intermediul portalului interguvernamental de consultare publică a proiectelor de acte normative (www.particip.gov.md), care au fost argumentate și transpuse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul actului normativ și a notei informative.

În concluzie, argumentările autorilor expertizelor efectuate la obiecțiile și recomandările înaintate, au fost analizate și acceptate. Astfel, dispozițiile versiunii inițiale ale proiectul de act normativ au fost

modificate, suferind doar modificări și corectări redacționale nesemnificative, inclusiv au fost aduse completări la nota informativă.

În context, după obținerea avizul repetat (nr. 04/832 din 28.01.2022), calificat drept expertiză juridică la proiectul de act normativ, luând în considerație prevederile art. 28 alin. (4) din Legea integrității nr. 82/2017, „Expertiza anticorupție se efectuează de către Centrul Național Anticorupție doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate. În cazul proiectelor inițiate de Guvern, acestea se consideră definitivate înainte de a fi transmise spre expertiza juridică.”.

Astfel, în ordinea consecvență a etapelor de legiferare, conform art. 35 din alin. (1) Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, pentru ce și fost solicitat și obținut Raportul de expertiză anticorupție nr. ELO22/7729 din 15.02.2022.

Urmare analizei riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului, analiza generală a factorilor de risc ale proiectului și conform concluziei expertizei sunt identificate următoarele constatări:

- categoria actului legislativ corespunde art.72 din Constituție și art.6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative;
- se consideră că s-a respectat prevederile legale privind transparența în procesul decizional;
- conținutul notei informative întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative;
- textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017;
- în textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare;
- prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului;
- în redacția propusă, proiectul nu conține factori și riscuri de corupție.

În lipsa modificărilor la proiectul de act normativ pentru fondarea Parcului național „Nistrul de Jos”, dosarul proiectului nr. unic 541/MM/2021 se transmite spre examinare și aprobare în ședință de Guvern.

Secretar de stat

Iordanca-Rodica IORDANOV